

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Кафедра ботаніки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор ЖДУ
проф. Саух П.Ю.
“03” червня 2013 року

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ
В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОГО РІВНЯ
підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр»

галузь знань
напрямок підготовки
спеціальність
факультет

0401 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
040102 Біологія
8.04010201 Біологія*
Природничий

Навчальна програма з Методики викладання біології в навчальних закладах вищого рівня для студентів за спеціальністю 8.04010201 Біологія*. – „8” квітня 2013 року – 5 с.

Розробники:

Гарбар Д.А., к.б.н., доцент кафедри ботаніки

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри ботаніки

Протокол від “ 8 ” квітня 2013 року № 12

Завідувач кафедри ботаніки _____ (Киричук Г.Є.)

“8” квітня 2013 року

Схвалено методичною комісією природничого факультету

Протокол від “ 11 ” квітня 2013 року № 9

Голова _____ (Вискушенко А.П.)

“11” квітня 2013 року

Схвалено вченою радою

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Протокол від “24” травня 2013 року № 10

Проректор з навчальної роботи _____ М.М. Осадчий

“24” травня 2013 року

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю **8.04010201 Біологія***.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст і структура сучасних розділів біології, а також методи, засоби і форми навчання, виховання та розвитку студентів.

Міждисциплінарні зв'язки: Нормативна навчальна дисципліна «Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Вона пов'язана з філософією, педагогікою, психологією та біологічними науками, які вивчаються у ВНЗ, а також спирається на знання, отримані студентами під час вивчення дисципліни «Методика викладання біології».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Дидактичні засади і методичні основи викладання дисциплін біологічного циклу у системі вищої освіти

Змістовий модуль 1. Європейська освітня інтеграція та дидактичні основи підготовки кадрів у системі вищої освіти

Тема 1. Європейська освітня інтеграція. Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти

Тема 2. Організація навчального процесу

Тема 3. Навчально-методичний комплекс

Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання дисциплін

Тема 4. Методика читання лекцій

Тема 5. Методика проведення практичних і семінарських занять

Тема 6. Методика оцінювання знань, умінь і навичок

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета – комплексна методична підготовка майбутнього викладача біології у ВНЗ.

1.2. Завдання: ознайомлення з законодавчими актами України про вищу освіту і концепцією її розвитку за Болонським процесом, ознайомлення зі структурою і змістом навчального процесу у вищому навчальному закладі, з особливостями роботи викладачів, завідувача кафедри, деканату, адміністрації, оволодіння педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, творчого застосування знань і способів діяльності, засвоєних під час вивчення дисциплін біологічного циклу, навчання студентів планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів, набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, ознайомлення з кращим педагогічним досвідом викладачів ВНЗ України, апробування найбільш ефективних прийомів і методів навчання, що застосовуються в системі викладання навчальних дисциплін. В різноманітних видах діяльності необхідно знайомити студентів з найбільш перспективними напрямками в методиці викладання, домагатися глибокого засвоєння знань і вмінь студентами.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- Принципи, шляхи і засоби адаптації Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) у вищу освіту України.

- Особливості систем вищої освіти в країнах Європи і Америки

- Освітні й освітньо-кваліфікаційні рівні.

- Структуру навчального плану, навчально-методичного комплексу та документів, що входять до його складу

- Види навантаження в організації праці викладача, розподіл часу між усіма видами навантаження. Планування навантаження на навчальний рік і семестр.

- Форми роботи і завдання кафедри, її роль в управлінні навчальним процесом
- Особливості форм навчання у ВНЗ, етапи підготовки і проведення різних форм занять
- Критерії оцінювання якості проведення тої чи іншої форми заняття
- Порядок підготовки і проведення іспиту, заліку, державного іспиту.

вміти :

- Знаходити необхідну інформацію в робочих навчальних планах. Аналізувати картку навантаження викладача

- Заповнювати індивідуальний план роботи викладача на основі картки навантаження, планувати методичну, виховну, наукову та організаційну діяльність викладача

- Розробляти навчально-методичний комплекс спеціальності

- Складати план-конспект і опорний конспект лекції, готувати презентації згідно теми лекції

- Складати план-конспект лабораторного чи практичного заняття

- Складати план виховної роботи в академгрупі

- Проводити лекцію, лабораторне заняття, семінар, виховну годину

- Аналізувати якість проведення різних форм занять, користуючись картами оцінювання.

- Здійснювати рецензування індивідуальних робіт студентів

Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Нормативна навчальна дисципліна „Методика викладання біології в навчальних закладах вищого рівня ” є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „Магістр”.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 годин / 1,0 кредит ECTS

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Дидактичні засади і методичні основи викладання дисциплін біологічного циклу у системі вищої освіти

Змістовий модуль 1. Європейська освітня інтеграція та дидактичні основи підготовки кадрів у системі вищої освіти

ЄВРОПЕЙСЬКА ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ

Євроінтеграція України як чинник соціально-економічного розвитку держави. Системи вищої освіти в країнах Європи і Америки: Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти країн Європи. Цілі, принципи та етапи формування Європейської системи вищої освіти в Україні. Європейська кредитно-трансферна система (ECTS). Принципи, шляхи і засоби адаптації Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) у вищу освіту України.

ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Педагогіка. Предмет педагогіки. Педагогічна система. Дидактика як наука і мистецтво. Предмет дидактики. Дидактичні принципи педагогіки. Особливості організації самостійної роботи студентів. Зміст освіти. Освітні й освітньо-кваліфікаційні рівні. Етапи процесу навчання.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ

Навчальний план. Навчально-методичний комплекс. Розроблення навчальних програм і узгодження їх з типовими. Тематичний план: зміст і порядок затвердження, види навантаження в організації праці викладача. Розподіл часу між усіма видами навантаження. Планування навантаження на навчальний рік і семестр. Форми роботи і завдання кафедри. Методи організації роботи кафедри. Роль кафедри в управлінні навчальним процесом.

Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання дисциплін

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Етапи підготовки лекції. Особливості використання лектором лінгвістичних, паралінгвістичних і кінетичних засобів впливу на аудиторію. Критерії оцінювання лекторської майстерності. Форми й порядок проведення практичних занять. Методи раціональної організації самостійної роботи студентів.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Розроблення екзаменаційних білетів. Підготовка й проведення іспиту і заліку. Порядок проведення державного іспиту. Форми самостійної роботи студентів та її контроль з боку викладача.

3. Рекомендована література

Базова

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Ж.: Житомир, пед. ун-тет, 2002. – 160с.

2. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232с.

3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352с.

Допоміжна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Проблеми. – К.: Либідь, 1998. – 380с.

2. Верзілін М.М., Корсунська В.М. Загальна методика викладання біології. — К: Вища шк., Головне вид-во, 1980. – 349с.

3. Державна національна програма "Освіта" Україна 21 століття. – К.: Райдуга, 1994р. – с.31–36.

4. Закон "Про вищу освіту" (Закон від 01.07.2014 № 1556-VII)

5. Збірник програм нормативних та спеціальних курсів для студентів біологічного факультету. – К.: Фітосоціоцентр, 2004. – 442с.

6. Мороз І.В. Загальна методика навчання біології. – К.: Либідь, 2006. – 590с.

7. Національна доктрина розвитку освіти України у 21 столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – с.19–25.

8. Положення про державний вищий навчальний заклад освіти. – Інформ. збірник Міністерства освіти України, 1997. – №1. – с.15–22.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання – усне та письмове опитування, тестування, МКР, рецензування відповідей, моделювання лекцій та лабораторних занять, аналіз ситуацій.